



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Decimum Tertium Priuilegium.


[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

religiosi, cap. nuper de test. & attest. Hic igitur tradita est forma secundum quam, si quis aliquem de crimine denunciare velit, ut illum iuxta Euangelium corrigat inter se, & ipsum solum.

S U M M A R I V M.

- 1 Testimonium cum sit necessarium in causa testes compelluntur ad illud per sententiam suspensionis, excommunicationis, & depositionis.
- 2 In testimonio non prænittitur monitio, sed à principio à Principe mandatur, ut si sint præsbyteri accedat Romam, & si sunt in partibus longinquis expensis producentis.
- 3 Præsbyter vocatus ad testificandum pro prima contumacia excommunicatur, si secundo citatus non comparuerit suspensio, tertio citatus non comparens comminetur depositio.
- 4 A leuioribus semper est inchoandum.
- 5 Excommunicatio respicit salutem animæ, quæ cunctis rebus de mundo est anteponenda.
- 6 Excommunicatio siue iusta, siue iniusta est timenda.
- 7 Clerici à iudice excommunicati ex quo non comparuerunt, si fuerunt impediti, quo ad Deum, non sunt excommunicati, sed quo ad Ecclesiam sic.
- 8 Clerici allegantes impedimentum, propter quod non potuerunt accedere ad testificandum sine difficultate absoluentur ab excommunicatione.
- 9 Excommunicatio facta propter impedimentum non valet, nec excommunicatus tenetur ad expensas.
- 10 Qui non potest, non videtur contemnere.
- 11 Excommunicatio iniusta potest ligare, sed absoluitur clericus probato impedimento.
- 12 Impedimentum probatur per testes, vel per instrumenta, quibus deficientibus sufficit iuramentum, quod relinquitur arbitrio iudicantis.

Centessimum Decimum Tertium Privilegium.

- 1  CCLESIA gaudet privilegio, quòd. † Testimonium est necessarium in causa, testes compelluntur ad illud ferendum per sententiam suspensionis, excommunicationis, & depositionis. Ideo cum vertereur quæstio inter Episcopum, & Abbatem. Mandavit Papa quibusdam præsbyteris, quatenus ad eius præsentiam accedant ad veritatem

veritatem testificandam, sub pena suspensionis, & excommunicationis, ac depositionis ab officio, & beneficio, cap. cum super de test. cogen. Car ita fuerit constitutum, ratio fuit hæc, quia cum testimonium fuerit necessarium, pro habenda veritate questionis vertentis, quæ testes cogantur sententia suspensionis, depositionis etiam cum formidine excommunicationis. Quod animaduertendum. † Quod in testimonio necessario non præmittitur monitio, sed à principio, à Principe testibus mandatur, & si sint præbyteri, ut accedant, sed si compelleretur ex partibus longinquis Romam petere, hoc tamen fieri debet producentis expensis cap. statutum de rescrip. & cap. venturis 4. q. 3. Iudex ergo, qui habet hanc potestatem excommunicationis, suspensionis, & depositionis, vocato igitur teste ad deponendam veritatem, si non venerit in primo termino præfixo, à qua parte incipiendum erit, si non necessarium, saltem honestum censeo, quod Iudex incipiat ab illa parte, quæ magis timetur, cap. quoniam in si. ut lit. non contest. & in cap. r. de iud. vbi. † Pro prima contumacia fuit lata excommunicatio, nam quælibet contumacia est excommunicatione digna, & quod tanto maior est, quanto ex minori reresurgit ita tenet gl. not. in cap. duo sunt 96. dist. & in cap. tuæ, ut lit. non contest. In secunda citatione si non comparuerit in termino præfixo suspensio fulminetur, si vero in tertia citatione non venerit comminetur depositio. † Et cum à leuoribus semper sit inchoandum, cum suspensio, & depositio ab officio, & beneficio respiciat duntaxat comoda corporis. † Et excommunicatio respiciat salutem animæ, quæ cunctis rebus de mundo est anteposenda, l. sancimus C. de sac. sanc. Eccl. potius deberet argui in reuertenti circa comoda corporis, quam animæ salutem. Contrarium verius est, quia ad hoc, ut pareant mandatis, sunt magis grauandi in re ardua, pro ut est. † Excommunicatio quæ sine iusta, siue iniusta est timenda. In cæteris vero ob avaritiam præbyterorum multa dici possent, quæ sub silentio prætereunda duxi, quæ enim ex istis causis sit potior eorum conscientia iudicanda relinquo, satis est, quod testi non parenti dari potest pena excommunicationis, suspensionis, vel depositionis, iuxta tempora præfixa, sed. † quid si testes à iudice fuissent excommunicati, ex quo, in tempore non comparuerint, quia fuerunt impediti, videretur dicendum, quod quo ad Deum non sunt excommunicati, sed quo ad Ecclesiam sic.

De

- 8 † De impedimento tamen sine difficultate absolventur, gl. in cap. vno 4. q. 5. specul. in ti. de cit. §. pen. ibi circa fi. aliquos tenere contrarium refert, scilicet, quod excommunicatio non tenet. † Vnde pronuntiandum venit excommunicationem, nec valere, nec excommunicatum ad expensas teneri, & cum hac opinione transit, Specul. Dicitq; Host. quod si Papa talem sententiam omnino ligat, cap. ex parte. de offic. deleg. Nec nobis licet illam arguere, cap. aliorum 9. q. 3. Si vero iudex inferior eam tulit, aut testis citatus fuit, detentus impedimento incommodi, aut facti, in primo casu est ligatus, tamen nisi in citatione expressa esset talis causa, propter quam dimittere debuerit propria negotia, sine difficultate debet absolui, alias satisfieri oportebit, secundo casu non indiget absolutio- ne, cum preceptum non obliget ad impossibile, & ita sententia est nulla. † Nam qui non potest, non videtur contemnere glo. in cap. quam sit de elect. lib. 6. Si uero non potest testis deprehendi & tunc quo ad Deum non est excommunicatus, ex quo non deliquit cap. i. de re. iud. lib. 6. † Sed quia quo ad Ecclesiam etiam excommunicatio iniusta potest ligare, ad cautelam saltem poterit absolui, & idem probato impedimento facti argum. cap. vt nostrum prodeat, ut ecclesiast. benefic. Hinc
- 12 infertur, † si allegando impedimentum quomodo illud probandum, aliqui tenuerunt per testes, vel per instrumenta, l. 3. §. qui ad diem. ff. de re. milita. & l. qui comearum cap. presentium 7. q. 1. cap. ex literis de rest. in integr. Tamen deficientibus testibus, vel instrumentis opin. Specul. in tit. de appell. §. nunc breuiter, & Bart. in l. scire oportet §. sufficit. ff. de excus. tuto. cap. quia propter. de elect. fuit sufficere iuramentum, nihilominus Host. Archid, & Ioan. Andr. in cap. i. de dol. & contum. lib. 6. Tenent hoc relinquendum arbitrio iudicantis, qui considerat impedimentum, personae qualitate, & alia adnucula ad hoc, vt in vocato ad testificandum non comparente, contra eum non procedatur ad sententiam suspensionis, excommunicationis, uel depositionis, nam non allegato impedimento, omnibus illis modis contra testem non accedentem proceditur.

S V M M A R I V M.

- 1 Vestimenta & vasa, ac alia ad usum, & cultum diuinum deputata, pignori non debent, nisi ex necessitate.

2 Presby-

- 2 Presbyter laicis ornamenta impignorare, nisi in summa necessitate, non debet.
- 3 Deo semel dicatum ad usus humanos ulterius non transferendum.
- 4 Prohibitio de non impignorando destinata ad cultum diuinum respicit sacerdotes, & omnes clericos habentes Ecclesie ad ministrationem.
- 5 Ecclesiastica res immobiles possunt vendi, pro obseruantia contractus, ex sola utilitate.
- 6 Venditio rei Ecclesiastica debet fieri ex euidenti utilitate.
- 7 Venditio Ecclesiastica conceditur propter utilitatem, pignoratitia propter necessitatem.
- 8 Causa necessaria pignorandi res Ecclesiasticas, quando presbyter ab infidelibus captus, ut se redimat, est.
- 9 Filius si habet artem, & industriam ex qua viuere potest, tunc pater non decernit alimenta.
- 10 Ecclesia non tenetur expendere pro presbytero, cum sit eius mater, nisi in subsidium, quod non haberet alia bona.
- Idem si presbyter detineretur in carceribus de mandato Iudicis, & non haberet, unde solueret condemnationem, & idem si de eius morte timetur.
- 11 Clericus si non habet, unde solueret suis creditoribus, non debet excommunicari, neque alio modo molestari.
- Iuratoriā cautionem si peruenerit ad pinguiorem fortunam sufficere.
- 12 Presbyteri faciētes debita, sub hoc clypeo, quod si peruenerint ad pinguiorem fortunam soluent, caueant, quia mutant celum in infernum.
- Idem uendentes presbyteris caueant.
- 13 Ecclesiastica res non possunt vendi pro alendis pauperibus.
- 14 Ecclesia & hospitale tenentur alere pauperes in quantum facere possunt; ideo tot sunt recipiendi in hospitali, quot viuere possint de redditibus.
- 15 Ecclesiastica res possunt pignorari pro edificatione templi.
- 16 Cautio multiplex est, cautio pignoratitia, cautio simplex est nuda promissio, cautio iuratoria est promissio cum iuramento, cautio fideiussoria.
- In dubio intelligitur de cautione nuda.
- 17 Cautio mutiana habet locum pro implemento conditionis negatiue, potest statim implenda morte.
- 18 Cautio de iudicio fiti, & de iudicato soluendo.
- 19 Cautio de damno infecto praestatur, pro periculo futuro.
- 20 Cautio per usufructuariam de praestando rem proprietario.
- 21 Cautio indemnitate datur cum fideiussore tutori, fideiussori, & cuilibet obligationi conditionali.
- 22 Cautio de non offendendo, qua imploratur per officium Iudicis, praestatur cum fideiussore.
- 23 Cautio rari, qua ab eo, qua agit extra iudicium peti potest.